

Susanna Alimaa

Viro viehättää

Suomalaiset yritykset kansainvälistyvät

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Tradenomi

Liiketalouden koulutusohjelma

Opinnäytetyö

Huhtikuu 2014

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Susanna Alimaa Viro viehättää Suomalaiset yritykset kansainvälistyvät 30 sivua + 1 liite 25.4.2014
Tutkinto	Tradenomi
Koulutusohjelma	Liiketalouden koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Talous ja rahoitus
Ohjaaja	Lehtori Pirjo Elo
<p>Mikä Virossa viehättää? Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, miksi suomalaiset yritykset kansainvälistyvät naapurimaahamme Viroon. Tutkimustyyppinen opinnäytetyö sisältää teoreettista tietoa kansainvälistymisestä ja Viron liiketoimintaympäristöstä sekä tapaustutkimuksen aiheesta. Tapaustutkimuksen esimerkkiyritykseksi on valittu suomalaistaustainen vuonna 2011 perustettu tilitoimisto.</p> <p>Tutkimuksen aineistona on käytetty suomen- ja englanninkielistä kirjallisuutta ja internetlähteitä sekä asiantuntijan haastattelua. Haastattelun pohjana ja kysymysten taustalla on opinnäytetyön teoriaosa. Haastateltavan näkökulma on positiivinen Viron suhteen, mutta todellisuudessa se on yksi monista näkökulmista aiheeseen. Tapaustutkimuksen avulla saavutettiin kuitenkin kattavia tuloksia, jotka voivat liittyä monenkin suomalaisyrittäjän päätökseen kansainvälistyä juuri Viroon.</p> <p>Tutkimuksessa selvisi, että Viron viehätys koostuu useammasta tekijästä eikä Viroa kannata mieltää kustannus- tai veroparatiisiksi. Merkittävin tekijä lienee silti taloudellinen: yrityksen voittovarojen verottomuus. Virossa yrityksen voittovaroja ei veroteta, kun voitonjakoa ei tehdä. Muut tekijät liittyvät taloudellisuuden lisäksi muun muassa suomalaisille läheiseen kulttuuriin. Taloudelliset edut verotuksen suhteen ilmenevät yrityksen elinkaaren eri vaiheissa.</p>	
Avainsanat	Kansainvälistyminen, liiketoimintaympäristö, Viro

Author(s) Title Number of Pages Date	Susanna Alimaa Estonia fascinates Finnish companies become international 30 pages + 1 appendix 25th April 2014
Degree	Bachelor of Business Administration, BBA
Degree Programme	Economics and Business Administration
Specialisation option	Accounting and Finance
Instructor	Pirjo Elo, Senior Lecturer
<p>What's fascinating in Estonia? The purpose of this thesis was to clarify the reasons why Finnish enterprises have internationalized in Estonia. The research study includes theoretical information about internationalization and Estonia as a business environment as well as a case study. The case study subject is a Finnish based accounting company that is founded in 2011.</p> <p>The research material was collected by using Finnish and English literature and internet sources and by carrying out an expert interview. The interview questions were based on the theory part of the thesis. The interviewee's attitude is positive towards Estonia, but in reality it's just one opinion of all opinions on the subject. However, the case study achieved comprehensive results that may be associated with many Finnish entrepreneurs' decision to become international specifically in Estonia.</p> <p>The study revealed that Estonia's charm consists of several factors and Estonia should not be perceived as a cost or tax haven. The most significant factor is nevertheless economic: profit funds are tax-free. In Estonia profit funds are non-taxable when there isn't profit-sharing. Profits can be invested to support a company's growth. In addition to economic factors other significant factors are related to the culture familiar to Finns. Economic benefits related to taxation turn out in different phases of enterprise's life cycle.</p>	
Keywords	Internationalization, business environment, Estonia

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Aiheen valinta	1
1.2	Työn tutkimusongelma, tarkoitus ja tavoitteet	1
1.3	Aiheen rajaus	2
1.4	Tutkimusmenetelmä ja aineisto	2
2	Yrityksen kansainvälistyminen	3
2.1	Kansainvälistyminen ja sen syyt	3
2.2	Kansainvälistymisen kolme polkua	4
2.3	Kansainvälistymisen operaatiomuodot	5
2.4	Kansainvälinen liiketoimintaympäristö	7
3	Viro liiketoimintaympäristönä	8
3.1	Yleistä tietoa Virosta	8
3.1.1	Viron kansantalouden lukuja	9
3.1.2	e-Viro	10
3.1.3	Yrityskulttuuri Virossa	11
3.2	Virossa käytettävät yhtiömuodot	12
3.3	Yrityksen perustaminen prosessina	13
3.3.1	Sivuliike Viroom	14
3.3.2	Notaaritoiminta	14
3.4	Yritysverotus Virossa	15
3.5	Suomalaisyrietykset Virossa	18
4	Toteutus	19
4.1	Laadullinen tutkimusote	19
4.2	Tapaustutkimus	19
4.3	Haastattelu	19
4.4	Aineiston keräys ja käsittely	20
5	Esimerkkiyritys	21
5.1	Yritysesittely	21
5.2	Viro yrityksen toimintaympäristönä	22

5.3	Ohjeita Viroon aikoville yrittäjille	22
5.4	Viron toimintaympäristön tulevaisuus	23
6	Tulokset ja johtopäätökset	23
6.1	Tulokset	23
6.2	Johtopäätökset	25
7	Työn onnistumisen arviointi ja jatkotutkimusaiheet	26
7.1	Työn onnistumisen arviointi	26
7.2	Jatkotutkimusaiheet	26
	Lähteet	28
	Liitteet	
	Liite 1. Haastattelukysymykset	

1 Johdanto

1.1 Aiheen valinta

Päädyin opinnäytetyöni aiheeseen työskennellessäni erään yrityksen ostoreskontrassa. Minua alkoi kiinnostaa ostolaskuja käsitellessäni, miksi osa yrityksen tavarantoimittajista, suomalaisista osakeyhtiöistä, muuttui työssäoloaikana virolaisiksi rajavastuuyhtiöiksi. Kiinnostuin erityisesti siitä, miksi suomalaiset yrittäjät olivat siis kansainvälistyneet Viroon.

Keskustelin aiheesta muutamien talousalalla työskentelevien henkilöiden kanssa eikä monellakaan heistä ollut tarkempaa tietoa liikehdinnän syistä. Otaksuttuja syitä olivat Viron Suomea kevyempi verotus ja alhaisempi kustannustaso. Niinpä halusin ryhtyä selvittämään Viroon vetäviä syitä yksityiskohtaisemmin.

Pidän aihettani ajankohtaisena, yleissivistävänä ja hyödyllisenä Viroon kansainvälistyville yrityksille. Kohderyhmänä tälle opinnäytteelle pidän myös talousalalla työskenteleviä tai liiketalousalaa opiskelevia henkilöitä. Pysin käsittelemään aihetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ja monipuolisesti tyypillisestä maakuvaudesta Viroon perustetun suomalaistaustaisen yrityksen edustajan haastatteluun.

1.2 Työn tutkimusongelma, tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tutkimusongelmana on, miksi suomalaiset yrittäjät ovat viehättyneet Virosta liiketoimintapaikkana. Eli mitä yritykselle edullista suomalaiset näkevät Virossa ja onko siellä vaikkapa yritystoiminnan helppoutta edistäviä tekijöitä.

Suomesta Viroon siirtyy kaikenlaisia pieniä ja keskisuuria yrityksiä metallialan tehtaista koodaajiin ja maatalousyrittäjiin, osa jopa niin sanotusti kokeilumielessä. Eri arvioiden mukaan vuonna 2013 suomalaisten omistamia yrityksiä olisi Virossa noin 4000. (Kunnas 2013.) Määrä on kasvanut viime vuosina voimakkaasti, sillä vuoden 2009 alussa niitä oli vajaat 2800 ja vuonna 2005 reilut 1700 (Elinkeinoelämän keskusliitto 2012).

Työn tarkoituksena on kertoa yleisesti yrityksen kansainvälistymisestä ja kuvata Viroa liiketoimintaympäristönä. Teoriatiedon ja tapaustutkimuksen esimerkkiyrityksen avulla työn päätavoitteena on selventää, miksi suomalaiset yrittäjät ovat kansainvälistyneet nimenomaan Viroon. Osaa vaikuttavista tekijöistä heijastetaan toimintamalliin Suomessa, mikä selkeyttää maiden välisiä eroja. Vertailu ei ole kuitenkaan varsinainen työn käsittelyväline vaan valituissa aihealueissa keino osoittaa eroavaisuudet mahdollisimman selkeästi.

1.3 Aiheen rajaus

Aiheen rajauksella on merkitystä opinnäytetyössäni, sillä aihetta voi käsitellä monesta eri näkökulmasta. Työn teoriaosa ja esimerkkiyrityksen edustajan haastattelu on pyritty rajaamaan yrityksen kannalta olennaisiin seikkoihin, kuten esimerkiksi yritystoimintaan vaikuttaviin ympäristötekijöihin ja yrityksen kannalta oleellisiin verovaikutuksiin. Jätän tutkimukseni ulkopuolelle Viron liiketoimintaympäristön negatiiviset puolet.

Vaikka työn osittaisena tavoitteena on tarjota tietoa tukemaan ennakko-olettamusta Viron edullisemmasta verotuksesta, niin olettamusta tukevat perustelut voivat saada vastustusta muista näkökulmista kuin mikä opinnäytteeseen on valittu. Esimerkiksi poliittiset mielipiteet voivat johtaa näkemyseroihin verotuksen edullisuuskysymyksissä.

1.4 Tutkimusmenetelmä ja aineisto

Työ on tutkimustyyppinen ja sen tutkimusote on kvalitatiivinen eli laadullinen. Laadullinen tutkimusmenetelmä on hyödyllinen, kun tutkimuksen kohde on sen verran kompleksinen, että tutkimustulos ei tule olemaan yksiselitteinen. Laadullisen tutkimusmenetelmän tulosten laadukkuus ei riipu kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimusmenetelmän tavoin otoksen koosta. Tapaustutkimuksella, joka on laadullisen tutkimuksen laji, voidaan saavuttaa mielekkäitä ja varteenotettavia tuloksia pienelläkin otoskoolla. Laadullinen tutkimusmenetelmä ei voi kuitenkaan tarjota täydellisen tyhjentäviä tutkimustuloksia, kuten määrällinen tutkimusmenetelmä, mutta huolellisella tutkimuksen toteutuksen suunnittelulla pääsee pitkälle ja tulokset voivat olla hyvin mielekkäitä. (Explorable 2008.) Haastattelu on laadullisessa tutkimuksessa usein käytetty tutkimusmenetelmä (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2007, 130).

Opinnäytetyö pohjautuu suomen- ja englanninkieliseen kirjallisuuteen ja internetlähteisiin sekä tapaustutkimukseen, joka on toteutettu haastatteluna sähköpostitse käytynä. Esimerkkiyrityksen edustajan haastattelu tarjoaa käytännön näkökulman ja asiantuntijan kannan opinnäytetyön tutkimusongelman ratkaisemiseksi.

Lähteiden tuoreuteen ja alkuperään on kiinnitetty huomiota, sillä työn tarjoamat tiedot ovat osittain aikasidonnaisia ja aiheesta löytyy jonkin verran tietoa epämääräisistä internetlähteistä. Viranomaisten, talousalan yhdistysten ja liittojen sekä alan asiantuntijoiden teosten tarjoamiin tietoihin on luotettu ensisijaisesti. Erään asiantuntijan neuvon perusteella esimerkkiyritykseksi etsittiin ja valittiin mahdollisimman nuori yritys, jotta tapaustutkimus antaisi mahdollisimman ajankohtaisen kuvan lähivuosina Viroon kansainvälistyneen yrityksen näkökulmasta. Vielä 1990-luvun alkupuolen kansainvälistymissyöt Viroon ovat olleet aivan toisenlaisia.

2 Yrityksen kansainvälistyminen

2.1 Kansainvälistyminen ja sen syyt

Kansainvälistyminen voidaan määritellä prosessiksi, jonka myötä ulkomaisten operaatioiden osuus tai kansainvälisissä operaatioissa mukana olo yrityksen liiketoiminnassa kasvaa. Kansainvälistyminen kattaa käsitteenä Suomeen sisäänpäin suuntautuvan kansainvälistymisen eli raaka-aineiden, osien ja tavaroiden tuonnin sekä Suomeen kohdistuvat suorat investoinnit. Lisäksi kansainvälistyminen on Suomesta ulospäin suuntautuvaa tarkoittaen vientiä, ulkomaalaista valmistusta sekä yhteistoiminnallisia operaatiomuotoja strategisiin alliansseihin asti. (Vahvaselkä 2009, 17.)

Euroopan unionin jäsenmaiden välistä kaupankäyntiä helpottavat tuotteiden teknisten normien ja standardien yhdenmukaistuminen, asiakirjarutiinien yksinkertaistuminen sekä vuonna 2002 yhteisvaluutta euron käyttöönotto muun muassa yritysten maksuliikennettä helpottavana tekijänä. Euroopan unionin aluetta voidaan pitää eräänlaisena kotimarkkina-alueena. (Pirnes & Kukkola 2002, 79.)

Syitä kansainvälistymiselle on monenlaisia yrityksestä ja toimialasta riippuen (Karhu 2002, 18). Kansainvälistymisen syyt voidaan jakaa sisäisiin yrityksestä johtuviin tekijöihin sekä ulkoisesta toimintaympäristöstä tuleviin imu- ja painetekijöihin. (Vahvaselkä 2009, 62.) Kansainvälistymiseen vaikuttavia yrityksen sisäisiä ominaisuuksia ovat esimerkiksi yrityksen ikä, koko, toimiala ja perheyrittäjäisyys. Johdosta johtuvia syitä kansainvälistymiselle ovat puolestaan strategia, markkinaorientaatio, koulutus, kokemus ja suhdeverkot. (Vahvaselkä 2009, 62.)

Ulkoisen toimintaympäristön imutekijät ovat uusilla ja suurilla mahdollisuuksilla houkuttelevia. Niistä esimerkkeinä ovat yrityskuvan ja brändin parantaminen, uuteen kysyntään vastaaminen ja kilpailuaseman vahvistaminen. Pakottaviin ulkoisen toimintaympäristön painetekijöihin lukeutuvat esimerkiksi kotimaan markkinoiden heikko kysyntä ja pienuus sekä kilpailijoiden kansainvälistyminen. (Karhu 2002, 18.) Muun muassa globalisaatio, EU:n sisämarkkinat ja internet ovat nykyajan yritysten kansainvälistymispaineita lisääviä tekijöitä (Pirnes & Kukkola 2002, 90). Suomalaisten yritysten kansainvälistymispaineita luovat erityisesti kotimarkkinoiden pienuus, avoimuus sekä syrjäinen sijainti (Vahvaselkä 2009, 62).

2.2 Kansainvälistymisen kolme polkua

Yritys voi hakea kasvua kolmen niin sanotun kansainvälistymispolun kautta. Kansainvälistymisaika, kansainvälistymisen nopeus ja vaiheet erottavat polkuja toisistaan. Orgaanisen kasvun polku edustaa hidasta kasvua ja laajenemista yrityksen liikevaihdon sisäisen kasvun kautta ilman yritysjärjestelyitä, kuten fuusioitumista. Tämä polku on perinteinen, vaiheittainen, kassavirralla rahoitettu ja lähimarkkinoilta alkava kansainvälistyminen. Pohjana orgaaniselle kasvulle ovat tuotelähtöisyys, alhainen riskinotto, suhteellisen alhaiset sijoituspanokset sekä kokemuksen ja oman tekemisen kautta oppiminen. Kasvu pysyy hitaana johtuen esimerkiksi riskinoton vähyydestä, markkinatiedon puuttumisesta, kansainvälisen liiketoiminnan kokemattomuudesta sekä markkinaosaamisen ja kielitaidon puuttumisesta. Hyvin suunniteltuna malli sopii pienille ja keskisuurille yrityksille. (Vahvaselkä 2009, 31-32.)

Yritysyhteistyöhön perustuvan kasvun polku tarkoittaa kansainvälistymisen toteuttamista yhteistyöllä tavarantoimittajien, liiketoimintakumppaneiden ja asiakkaiden kanssa niin, että yritykselle syntyy lisäarvoa. Taustalla tälle kasvumallille on usein

valmis tuote ja idea sen kehittämisestä yhdessä toimittajien ja asiakkaiden kanssa. Yrityksellä on myös kassavirtaa sekä julkisia tutkimus- ja kehitysrahoittajia. Keskeisiä syitä yritysysteistyön kautta kansainvälistymiselle ovat kansainvälistymisprosessin nopeuttaminen, markkina-alueen laajentaminen oman kapasiteetin vähyyden takia, kulujen säästäminen, resurssien vahvistaminen ja investointitarpeen pienentäminen. Yhteistyötä harjoittavan yrityksen johdolla on yleensä hyvät suhteet ja paikalliset yhteydet, joiden kautta luodaan kansainvälisiä suhteita ja saadaan informaatiota paikallisista markkinoista ja asiakkaista. Yritysysteistyö saattaa rajoittaa yrityksen omatoimista liiketoiminnan laajentamista ja toimimista useilla markkina-alueilla samanaikaisesti. (Vahvaselkä 2009, 33.)

Erityisesti 2000-luvun alkupuolella on raportoitu lukuisista born global -yritysten nopeaa kansainvälistymistä kuvaavista tutkimuksista. Born global -yritykset aloittavat kansainvälisen toimintansa ennen tai samanaikaisesti kotimaan toimintojen kanssa. Born global -yrityksen tuotteet, rakenne, järjestelmät ja rahoitus perustuvat kansainväliselle liiketoiminnalle. Born global -yritysten on tutkittu kansainvälistyvän 2-3 vuodessa ja vähintään neljännes liikevaihdosta tulee kansainvälisistä liiketoimista. Yrityksessä on usein 1-3 omistajaa ja vain muutama työntekijä. Koko organisaation osaamisen taso on korkealla ja taustalla on korkea koulutustaso, kokemusta liikkeenjohdosta ja kansainvälistymisestä, kielitaitoa, riskinottohalukkuutta sekä motivaatiota ja kunnianhimoa menestyä kansainvälisesti. Kilpailuetua haetaan resurssien käytöstä ja myynnistä samanaikaisesti eri maissa. Valmiit kansainväliset verkostot, hyvin suunnitellut ja toimivat jakelukanavat sekä globaali brändi ovat elintärkeitä born global -yrityksille. (Vahvaselkä 2009, 34-35.)

2.3 Kansainvälistymisen operaatiomuodot

Kun yritys on päättänyt miksi ja minne kansainvälistyä, on aika päättää miten kansainvälistyä kohdemarkkinalla. Kyse on siis operaatiomuodon valinnasta. Valintaan vaikuttavat ainakin seuraavat neljä seikkaa. Se, missä määrin operaatiomuoto sitoo yrityksen resursseja kohdemaahan. Toiseksi se, kuinka paljon operaatiomuoto vaatii yrityksen läsnäoloa kohdemaassa. Kolmanneksi vaikuttavana tekijänä on kontrollimahdollisuuksien kysymys eli esimerkiksi kuinka itsenäisen päätöksenteon operaatiomuoto sallii. Viimeisenä operaatiomuodon valintaan vaikuttavana tekijänä on tavoitellun kokonaistuottotason asettaminen. (Vahvaselkä 2009, 71.) Kansainvälistymisen toimintavaihtoehdot eli operaatiomuodot voidaan jakaa viiteen,

sopimusperusteisiin yhteistyömuotoihin ja suoriin ulkomaisiin investointeihin (Vahvaselkä 2009, 72-73).

Vientioperaatioissa tuotteet valmistetaan kotimaassa ja tuotteet viedään ostajille ulkomaille (Pirnes & Kukkola 2002, 77). Viennin voi toteuttaa omana välittömänä vientinä tai välikäsiä käyttäen, jolloin puhutaan suorasta ja epäsuorasta viennistä. Suorassa viennissä yritys hoitaa vientitoimenpiteet itse, mutta tuotteet päätyvät loppuasiakkaalle esimerkiksi tuontiagentin, maahantuojan tai jälleenmyyjän kautta. (Vahvaselkä 2009, 74.) Epäsuorassa viennissä vientitoimenpiteet hoitaa vientiyhtiö, vientiagentti tai useiden yritysten perustama vientirengas (Vahvaselkä 2009, 73).

Sopimusperusteisia yhteistyömuotoja ovat kansainvälinen franchising, lisensointi, alihankinta, sopimusvalmistus, projektioperaatiot ja strategiset liittoumat, kuten kumppanuudet ja allianssit (Vahvaselkä 2009, 75). Korkeat tullimuurit tai korkeat logistiikkakustannukset voivat tehdä viennistä kannattamattoman operaatiomuodon, jolloin lisensointi tai franchising voi olla toimivampi ratkaisu. Niissä tuotteiden patentin tai liikeidean käyttöoikeus luovutetaan kohdemaan paikallisyrittäjälle, joka maksaa siitä korvauksena suoritekohtaista korvausta eli royaltia. Lisensointia käytetään usein teollisesti valmistetuissa tuotteissa kuten juomissa. Franchisingiä käytetään puolestaan palveluissa kuten ravintolatoiminnassa ja vähittäiskaupassa, mistä esimerkkinä Rautakirja Virossa. (Pirnes & Kukkola 2002, 78.)

Operaatiomuotona suora ulkomainen investointi tarkoittaa tytäryrityksen perustamista, ostamista tai yhteisyrityksen perustamista (Vahvaselkä 2009, 80). Toimintavaihtoehtoina ovat siis yhteisyritys ulkomaisen yrityksen kanssa tai täysin omistettu, erikseen perustettu tai yritysoston kautta hankittu yritys ulkomailta. Suoran ulkomaisen investoinnin lähtökohtana tulisi olla hyvä kohdemaan kulttuurin tuntemus sekä yhteistyön organisointi. Suora ulkomainen investointi vaatii sekä henkisiä että taloudellisia resursseja. Se tuo haasteita johtamiselle sekä merkitsee vientiä ja sopimusperusteisia yhteistyömuotoja enemmän riskin ottamista. (Vahvaselkä 2009, 81.) Ulkomainen myyntikonttori fyysisellä ja juridisella läsnäolollaan voi olla joko sivukonttori tai tytäryhtiö (Vahvaselkä 2009, 80). Myyntikonttori perustetaan usein vientitoiminnan vahvistuttua, kun halutaan entistä tiiviimpiä asiakassuhteita, parempaa näkyvyyttä ja kontrollia kohdemaassa (Vahvaselkä 2009, 80-81). Oman tuotantoyksikön perustaminen on vaativin vaihe kansainvälistymisessä, ja valmiin

yrittäjien ostaminen mahdollistaa nopean ja vaivattoman markkinoillepääsyn (Vahvaselkä 2009, 81).

2.4 Kansainvälinen liiketoimintaympäristö

Liiketoimintaympäristö voidaan määritellä yrityksen toimintaan vaikuttavien sisäisten ja ulkoisten tekijöiden yhdistelmäksi. Osana kansainvälistymisen kohdemaan liiketoimintaympäristöä ovat esimerkiksi asiakkaat ja toimittajat, yrityksen kilpailukyky, teknologinen kehitys, lait ja valtion politiikka sekä markkina- ja taloustrendit. (Businessdictionary.)

Kun yritys aikoo aloittaa kansainvälisen liiketoiminnan, on sen käynnistäminen aikaa vievä prosessi, jossa on hyvä lähteä liikkeelle poikkeavuuksista kotimaan kauppaan nähden. Esimerkiksi toimintatavat, kysyntä- ja tarjontatilanne sekä arvot ja kulttuuri ovat poikkeavia kansainvälisessä liiketoimintaympäristössä. (Suomen Yrittäjät 2012.) Poikkeavuuksia on helppo tarkastella ympäristön tarkemman tarkastelun pohjalta. Organisaation toimintaympäristö voidaan jaotella kuuteen osioon kuvion 1. mukaisesti (Peltonen 2007, 68).

1. Poliittinen	4. Teknologinen
2. Taloudellinen	5. Ekologinen
3. Sosiaalinen	6. Juridinen

Kuvio 1. Organisaation toimintaympäristön jaottelu (Peltonen 2007, 68).

Kuviossa 1. poliittiseen ympäristöosiin kuuluvat valtion poliittisen tilanteen ja hallitusvallan vakaus, verotuskäytännöt ja kansainvälisen kaupan esteet. Lisäksi valtiovallan suhtautuminen yritystoimintaan kohtaan osana yhteiskuntaa ilmenee poliittista ympäristöosiä tutkittaessa. Taloudellinen ympäristöosio käsittää kokonaistaloudellista tilannetta määrittelevät tekijät, kuten suhdannevaihtelut, korkotason, inflaation, kansantalouden kasvun ja työttömyysasteen. Sosiaalinen ympäristöosio liittyy väestön rakenteeseen, tulonjakoon, elämäntapoihin ja

koulutustasoon. Yhteiskunnan suhtautuminen teknologian ja tieteen kehittämiseen, teknologiset innovaatiot ja uusien teknologioiden käyttöönotto sisältyvät teknologisen ympäristöosion tutkimiseen. Ekologisen ympäristöosion muodostavat ekologiset tekijät, kuten ympäristölainsäädäntö ja energiansäästötavoitteet. Juridiseen ympäristöosioon liittyvät kilpailulainsäädäntö, työlait ja tuoteturvaan liittyvä lainsäädäntö. (Peltonen 2007, 68.) Kohdemaan ja kohdealueen riittävä tuntemus on edellytys onnistumiselle kansainvälisillä markkinoilla (Suomen yrittäjät 2012).

3 Viro liiketoimintaympäristönä

3.1 Yleistä tietoa Virosta

Viro on viralliselta nimeltään Viron tasavalta (Eesti Vabariik) ja se on itsenäistynyt vuonna 1991 Neuvostoliiton hajottua. Viro on pieni valtio sekä pinta-alaltaan 45 000 neliökilometriä että väkiluvultaan 1,3 miljoonaa. Baltian maista se on pienin ja pohjoisin. Sillä on neljä naapurimaata; idässä Venäjä ja etelässä Latvia sekä Itämeren toisella puolen Suomi ja Ruotsi. (Ulkoasiainministeriö 2013.) Viro sijaitsee siis lähellä Pohjoismaita, Keski-Eurooppaa ja Venäjää, mikä voidaan nähdä kulttuurisena ja taloudellisena etuna maalle. Modernit ja toimivat meri- ja lentoväylät sekä hyvät maantieyhteydet mahdollistavat monien maiden kansalaisten vierailun Viroon. (Terterov 2003; 3, 7.)

Pääkaupunki Tallinna on Viron suurin kaupunki, jossa asuu lähes kolmannes maan väestöstä. Viron väestöstä noin 70 prosenttia puhuu äidinkielenään viron kieltä ja lähes 30 prosenttia venäjän kieltä. Väestöstä kahdeksan prosenttia on muiden maiden kansalaisia, joista suurin ryhmä on Venäjän kansalaiset. (Ulkoasiainministeriö 2013.) Virossa osataan hyvin vieraita kieliä ja usein ymmärretyksi voi tulla englanniksi, venäjäksi, suomeksi ja saksaksi (Terterov 2003, 3).

Viro on ulkomaisten yritysten ja sijoitusten suhteen helposti lähestyttävä maa, sillä ulkomaisille yrityksille luvataan tasapuolinen asema paikallisten yritysten joukossa. Ulkomaisten yritysten voitot ja pääoma on mahdollista kotiuttaa rajoituksetta lakisääteisten verojen ja muiden maksujen jälkeen sekä ulkomaisille toimijoille

annetaan oikeus omistaa maata. (Estonia.eu 2013.) Yhtäläillä yrityksen perustaminen onnistuu ulkomaalaiselle samoin oikeuksin kuin Viron kansalaisellekin (Bosnjak 2014).

Vuonna 2004 Viro liittyi Euroopan unioniin ja vuonna 2011 Viron valuutta vaihtui Viron kruunusta euroon euroalueeseen liittymisen myötä. Virolaiset ovat hyvin EU-myönteisiä kansalaisia, sillä vuoden 2003 kansanäänestyksessä kaksi kolmasosaa äänestäneistä tuki Viron EU-jäsenyyttä. (Ulkoasiainministeriö 2013.) Viro on myös puolustusliitto Naton sekä Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön eli OECD:n jäsenmaa (Estonia.eu 2013).

Viron tärkeimpiä teollisuustuotteita ovat elintarvikkeet, tekstiilit sekä koneet ja laitteet (Ulkoasiainministeriö 2013). Monet liiketoiminnasta aiheutuvat kulut, kuten energia-, työvoima-, liikenne-, televiestintä- ja kiinteistökulut, ovat huomattavasti alhaisempia Virossa kuin esimerkiksi muissa Itämeren maissa. (Estonia.eu 2013.) Viron suurimpiin yrityksiin lukeutuvat muun muassa Eesti Energia AS, Swedbank AS, Eesti Telekom AS ja Tallink Silja AS (Ulkoasiainministeriö 2013).

3.1.1 Viron kansantalouden lukuja

Bruttokansantuote ilmoittaa yhteiskunnan tuotannon kokonaisarvon ja se on kansainvälisesti vertailtavissa oleva arvo (Tilastokeskus). Vuonna 2012 Viron bruttokansantuote käyvin hinnoin oli 17 miljardia euroa, ja kasvua edelliseen vuoteen nähden oli maltillisesti hieman yli kolme prosenttia. Vuosina 2000 - 2008 Viron bruttokansantuote kasvoi keskimäärin seitsemän prosenttia vuodessa, mikä tarkoittaa Viron sijoittumista tuolloin kolmeen bruttokansantuotteen perusteella nopeimmin kasvavaan EU-maahan. (Estonia.eu 2013.)

Viron valtion velka suhteessa bruttokansantuotteeseen oli vuonna 2012 10,1 prosenttia. (Estonia.eu 2013.) Velka on ainakin Suomen 43,6 prosentin vastaavaan lukuun nähden kohtuullinen (Veronmaksajain Keskusliitto ry 2013a). Viron kansainväliset luottoluokitukset vuonna 2013 ovat olleet vakaita; Moody's-luokitus A1, Standard & Poor's-luokitus AA-/A-1+ ja Fitch-luokitus A+ (Estonia.eu 2013).

Työttömyysaste on työttömien prosentuaalinen osuus koko työvoimasta (Tilastokeskus). Viron työttömyysaste laski 2,3 prosenttiyksiköllä 10,2 prosenttiin vuonna 2012. Vuoteen 2017 mennessä työttömyysasteen on ennustettu laskevan 6,8

prosenttiin. Keskimääräinen kuukausipalkka vuonna 2012 oli 887 euroa, kun vuonna 2011 se oli 839 euroa. (Estonia.eu 2013.)

Vuonna 2012 Viro kävi eniten kauppaa Suomen, Ruotsin, Venäjän ja Latvian kanssa. 73 prosenttia Viron kokonaiskaupankäynnistä oli EU-jäsenten kanssa käytyä. Viron vienti kasvoi neljällä prosentilla 12,6 miljardiin euroon ja tuonti yhdeksällä prosentilla 13,8 miljardiin euroon. Viron päävientituotteita ovat koneet ja laitteet, mineraalituotteet, maataloustuotteet ja ruokavalmisteet sekä metalli- ja puutuotteet. Päätuontituotteita ovat vastaavasti koneet ja laitteet, mineraalituotteet, maataloustuotteet ja ruokavalmisteet sekä kuljetuskalusto. (Estonia.eu 2013.)

Vuoden 2012 lopussa ulkomaiset suorat sijoitukset Viroon olivat 14,3 miljardia euroa. Suurimmat sijoittajamaat olivat Ruotsi 27,6 prosentilla ja Suomi 23,3 prosentilla. Suosituimpia sijoituskohteita ulkomaisille suorille sijoituksille olivat finanssi- ja vakuutustoiminta 24,4 prosenttia, valmistustuotanto 16,4 prosenttia ja kiinteistöt 15,5 prosenttia. (Estonia.eu 2013.) Vuonna 2012 seuraavissa Virossa sijaitsevilla yhtiöillä ovat suurimmat suomalaiset sijoitukset: Fortum, Eesti Gaas, If Eesti Kindlustus, Nordea Pank, Stora Enso, Skanska EMV, YIT Ehitus, Lemminkäinen, Kesko, Rakvere Lihakombinaat (HK Ruokatalo), A. Le Coq (Olvi), Valio, Paulig, Fazer, Rautakirja ja Hotell Viru (Viron suurlähetystö).

Virosta lähtöisin olevat suorat sijoitukset ulkomaille olivat 4,4 miljardia euroa vuoden 2012 lopussa. Eniten sijoitettiin Kyprokselle 29 prosentilla, toiseksi eniten Liettuaan 20 prosentilla ja kolmanneksi eniten Latviaan 17 prosentilla. Suomeen sijoituksia tehtiin 5,5 prosentilla eli 240,5 miljoonalla eurolla. (Estonia.eu 2013.)

3.1.2 e-Viro

Viron valtio pyrkii tukemaan toimillaan ja innovaatiivisilla aloitteillaan maansa IT-sektorin nopeaa kehitystä (Statistics Estonia 2011). Vuonna 1996 Viron valtio rahoitti Tiger's leap -projektilla tietokone- ja internetverkoston laajentamista koko maahan. Projektista jäi jälkeen Tiger's leap -säätio, joka valtion rahoittamana tukee edelleenkin IT-alan kehittämistä. Nykyään väestöstä 98 prosenttia asuu alueilla, joissa on internetyhteys, ja maassa on jopa yli 1100 maksutonta julkista internetyhteyttä ja yli 1160 maksutonta wifi-aluetta. (Suomen suurlähetystö 2013.) Tilastojen mukaan 16-74 -vuotiaista kansalaisista 77 prosenttia on internetin käyttäjiä sekä kaikki oppilaitokset ja 58

prosenttia maan kotitalouksista on yhdistetty internetverkkoon. (Statistics Estonia 2011.)

Kaikki Viron e-palvelut toimivat sähköisen henkilökortin avulla. E-palveluita ovat muun muassa verkkopankki, e-laskut, e-äänestys ja e-verohallinto. Virolaisille on mahdollista täyttää ja lähettää veroilmoitus sähköisesti, ja vuonna 2012 sähköisten ilmoitusten osuus kaikista veroilmoituksista oli jopa 94 prosenttia. (Statistics Estonia 2011.)

Sähköinen henkilökortti toimii myös sairassvakuutuskorttina, bussikorttina, kirjastokorttina, ajokorttina, auton rekisteriotteena ja matkustusasiakirjana. Sähköisen henkilökortin rinnalle ja vaihtoehdoksi on kehitetty matkapuhelintunnistus, jossa matkapuhelimen SIM-korttiin on tallennettuna omistajan henkilöllisyys. IT-alan kehitys on virolaisille suorastaan ylpeyden aihe ja alan osaamisesta on kehittymässä vientituote. (Suomen suurlähetystö 2013.)

3.1.3 Yrityskulttuuri Virossa

Viron yrityskulttuuri edustaa itäisen ja läntisen Euroopan kohtaamispaikkaa. Maa on saanut vaikutteita kulttuuriinsa Saksasta, Tanskasta, Puolasta, Ruotsista ja Venäjältä muutamien vuosisatojen aikana. Kulttuurista löytyy sekä moderneja että perinteisiä arvoja. (Finpro a.)

Organisaatioita johdetaan Virossa hierarkkisesti ja byrokraattisesti. Roolit ja vastuut ovat selkeästi jaettu ja päätöksenteko on ylimmällä johdolla. Työnjohtajat ja kollegat ovat arvostettuja, sillä Virossa henkilön statuksella ja asemalla on merkitystä. Näin ollen myös tittelit ja hyvä maine ovat tärkeitä tekijöitä virolaisessa, varsin muodollisessa bisneskulttuurissa. (Finpro a.)

Neuvotteluiden ja tapaamisten kohdalla edetään täysin sääntöjen ja protokollan mukaisesti ja tyypillisesti vanhemman virkamiehen aloitteesta. Lisäksi ajanhallinta, yksityiskohdat ja suoraan asiaan käyminen ovat tyypillisiä piirteitä virolaisten bisneskäyttäytymisessä. Suhdeverkoston kautta saavutettu yhteys johtoon tai etukäteen esittäytyminen vanhemmalle johdolle on suositeltava tapa lähestyä virolaista yritystä. (Finpro a.)

3.2 Virossa käytettävät yhtiömuodot

Virossa voi harjoittaa liiketoimintaa joko itsenäisen ammatinharjoittamisen tai yrityksen perustamisen kautta. Molemmissa tapauksissa on kuitenkin rekisteröidyttävä Viron kauppalaain nojalla. Ulkomaalaiset yrittäjät voivat rekisteröityä kaupparekisteriin tai rekisteröidä kiinteän toimipaikan paikalliseen vero- ja tullivirastoon. (Europa.eu 2012.) Viroon perustettaessa yritystä on mahdollista valita kuviossa 2. esitetyn viiden yhtiömuodon välillä.

1. Rajavastuuyhtiö (osaühing, OÜ) 2. Osakeyhtiö tai julkinen osakeyhtiö (aktsiaselts, AS) 3. Avoin yhtiö (täisühing, TÜ) 4. Kommandiittiyhtiö (usaldusühing, UÜ) 5. Toiminimi (füüsilisest isikust ettevõtja, FIE)

Kuvio 2. Viron yhtiömuodot (Estonian investment and trade agency 2013).

Rajavastuuyhtiö (Osaühing) on viidestä yhtiömuodosta suosituin ja yhtiömuotoa käyttävät usein pienet ja keskisuuret yritykset (Estonian investment and trade agency 2013). Rajavastuuyhtiö on Saksasta peräisin ja se vastaa pitkälti saksalaista GmbH-yhtiömuotoa. Osakkaiden vastuu rajoittuu vain sijoitetun osuuden eli osuuspääoman määrään, jonka vähimmäismäärä on 2500 euroa. Rajavastuuyhtiössä osakkaiden sijoittamaa osuuspääomaa nimitetään yhtiöosuudeksi, joka jakautuu osakkaiden kesken yhtiöosuuksiin. (Tuominen) Yhtiön perustaminen onnistuu myös tietyin edellytyksin ilman osuuspääoman maksamista, jolloin osuuspääoman maksu suoritetaan myöhemmin. Perustajia ja yhtiömiehiä voi olla yksi tai useampia eikä kansallisuudelle ole asetettu rajoituksia. Rajavastuuyhtiön perustaminen tapahtuu osakkaiden välisellä sopimuksella, jonka sisältö on määritelty laissa. (Estonian investment and trade agency 2013.) Korkeinta valtaa yhtiössä edustaa osakkaiden kokous, joka nimittää yhtiölle hallituksen. Hallituksen tehtävänä on vastata yhtiön edustamisesta ja johtamisesta. (Tuominen.)

Osakeyhtiö (Aktsiaselts) vastaa pääosin suomalaista osakeyhtiötä. Perustajia voi olla yksi tai useampia, ja ne voivat olla yksityisiä henkilöitä tai yhtiöitä eikä kansallisuudelle

ole rajoituksia. Minimiosakepääoma on 25 000 euroa ja osakkeet on rekisteröitävä Arvopaperikeskusrekisterissä. Tilintarkastus on pakollinen osakeyhtiölle. (Estonian investment and trade agency 2013.) Osakeyhtiön pakollisen kaksipuolaisen johtomallin muodostavat hallintoneuvosto ja hallitus. Hallituksen puheenjohtaja vastaa pitkälti käytännössä suomalaista toimitusjohtajaa. (Tuominen.)

Yksityinen yrittäjä (füüsilisest isikust ettevõtja) sekä kommandiittiyhtiön (usaldusühing) vastuunalainen yhtiömies ja avoimen yhtiön (täisühing) yhtiömiehet ovat vastuussa liiketoiminnan velvoitteista koko omaisuudellaan. Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön voi perustaa vähintään kaksi yhtiömiestä. Yhtiömiehenä voi toimia luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Kommandiittiyhtiössä on vähintään yksi vastuunalainen yhtiömies ja yksi niin sanottu äänetön yhtiömies, joka vastaa yhtiön velvoitteista sijoittamansa yhtiöpanoksen verran. Yrittäjänä toimiva luonnollinen henkilö merkitään kaupparekisteriin (Äriregistri) omasta hakemuksestaan. (Estonian investment and trade agency 2013.)

3.3 Yrityksen perustaminen prosessina

Suomalainen yksityishenkilö voi perustaa yrityksen Viroon samoin ehdoin ja oikeuksin kuin virolainenkin yksityishenkilö, kunhan yrityksen perustamiseen liittyvät ehdot täyttyvät (Bosnjak 2014). Yrityksen perustaminen lähtee liiketoimintaideasta liikkeelle, ja seuraavana vaiheena yrityksen rahoitusmahdollisuuksien selvittäminen on järkevää. Virossa yrityksen rahoitukseen liittyvissä asioissa voi kääntyä muun muassa Enterprise Estonian, yritysluototuslaitoksen Kredexin tai kaupparekisterin yrityspalvelun (Tallinna Ettevõtlusamet) puoleen.

Kolmantena vaiheena on yhtiömuodon ja yhtiön nimen päättäminen. Nimeen liittyvissä asioissa, kuten nimen käyttöönoton soveltuvuuden tarkistamisessa, saa neuvoa Viron kaupparekisteristä (Äriregistri). Seuraavaksi yrityksen perustamisasiakirjat on hyväksyttävä virolaisella notaarilla tai vaihtoehtoisesti hyväksyttäminen onnistuu virolaisille, suomalaisille, belgialaisille, liettualaisille ja portugalilaisille sähköisesti kaupparekisterin yrityksen rekisteröinti -portaalissa (e-Äriregistri Ettevõtjaportaali).

Seuraavaksi on anottava lisenssiä niitä vaativille liiketoimille. (Estonian investment and trade agency 2013.) Lisenssiä vaativat liiketoimet voi varmistaa toimialarekisteristä (Majandustegevuse register), mutta lisenssiä vaativia liiketoimia

ovat esimerkiksi tietyt rakennusalan työt, finanssi- ja vakuutuspalvelut sekä energia-alan liiketoiminta (Eesti.ee).

Kun lisenssit on saatu, yritys on rekisteröity kaupparekisteriin ja paikallinen vero- ja tullivirasto (Maksu- ja Tolliamet) on rekisteröinyt yrityksen, yrityksessä työskentelevät alaiset on ilmoitettava Viron kansaneläkelaitostyyppiseen sairausvakuutuskassaan (Eesti Haigekassa). (Estonian investment and trade agency 2013.) Vuonna 2014 Virossa yrittäjän tulee maksaa valtiolle sosiaalimaksuja, joiden määrä on työntekijöiden kuukausittaisista bruttopalkoista 33 prosenttia tai vähintään 105,60 euroa kuukausittain. (Maksu- ja Tolliamet 2014.)

Viimeinen vaihe yrityksen perustamisessa on mahdollinen rekisteröityminen arvonlisäverovelvolliseksi toimialarekisteriin (Majandustegevuse register) liiketoiminnan suuruudesta riippuen. Jos yrityksen liikevaihto ylittää 16 000 euroa kalenterivuoden aikana, on sen rekisteröidyttävä arvonlisäverovelvolliseksi. (Estonian investment and trade agency 2013.)

3.3.1 Sivuliike Viroom

Jos ulkomainen kaupallinen yritys haluaa pysyvästi myydä tavaroitaan tai palveluitaan omissa nimissään Virossa, tulisi sen rekisteröidä sivuliike kaupparekisteriin (Äriregistri). Sivuliike ei ole kuitenkaan oikeushenkilö, mikä tarkoittaa yrityksen, johon sivuliike kuuluu, olevan vastuussa sivuliikkeestä. Joissakin lain määrittelemissä tapauksissa yrityksen on hankittava lupa perustaakseen sivuliikkeen Viroom. Ulkomaisen yrityksen on nimettävä sivuliikkeelle yksi tai useampi johtaja, jonka on oltava sekä luonnollinen että oikeustoimikelpoinen henkilö. Johtajista vähintään yhden asuinpaikan on sijoitettava Viroom, muuhun EU:n jäsenvaltioon tai Sveitsiin. Ulkomaisen yrityksen on pidettävä erillistä kirjanpitoa sivuliikkeen liiketoiminnasta. (Estonian investment and trade agency 2013.)

3.3.2 Notaaritoiminta

Notaari on julkisoikeudellisen viran haltija, jolla on valtion antamat valtuudet todistaa pyynnöstä oikeaksi seikat, jolla on oikeudellista merkitystä, sekä suorittaa muita notariaattitehtäviä. Notariaattitehtäviä ovat muun muassa notaarin todistusten

antaminen esimerkiksi erilaisiin sopimuksiin, testamentteihin ja valtuutusasiakirjoihin, avioliiton ja -eron vahvistaminen sekä talletusten, vakuuksien ja asikirjojen vastaanotto. Notarieni on toimittava luotettavasti, puolueettomasti ja riippumattomasti. Heidän velvollisuutensa on varmistua liiketoimen osapuolten todellisista aikeista ja olosuhteista, joita moitteeton liiketoiminta edellyttää, sekä selittää osapuolille erilaiset tavat suorittaa liiketoimi ja sen seuraukset. (European e-justice.)

Virossa toimivilla notaareilla on yhtäläinen toimivalta ja notaaritoiminnalle on omat säännöksensä notaareista annetussa laissa. Viron oikeusministeriö ja notaariliitto (Notarite Koda) vastaavat notaarien ammatillisen toiminnan sääntelystä ja hallinnoinnista. Notaariliitto on julkisoikeudellinen yhteisö, johon kuuluvat kaikki virkaan nimitetyt notaarit ja jonka tehtäviin kuuluu notaarien työn valvominen. Lisäksi liitto muun muassa yhdenmukaistaa notaarien ammatillista toimintaa, järjestää koulutuksia sekä avustaa oikeusministeriötä valvonnassa. (European e-justice.)

3.4 Yritysverotus Virossa

Viro otti käyttöönsä aivan uudenlaiset ja kokeilemattomat verotusperiaatteet ja verolait itsenäistymisensä jälkeen 1990-luvun alussa. Uudistuksen tavoitteena oli mahdollisimman poikkeukseton ja laaja-alainen verotusjärjestelmä sekä eri tulolajien tasavertainen verotus. Tasaverojärjestelmällä verotetaan palkkatuloja, pääomatuloja aekä yrityksen tuloja samalla veroprosentilla. (Sõerd 2012.)

Vuonna 2000 Virossa tehtiin kuitenkin ainutlaatuinen ratkaisu koko maailmassa ja yrityksiä alettiin verottaa vain jakamastaan voitosta, kuten osingoista, ja muista tietyistä kuluista. Verouudistus on tiettävästi lisännyt investointien määrää, luonut lisää työpaikkoja ja kasvattanut tuotantoa. (Sõerd 2012.) Matala verotus suosii työntekoa ja liiketoimintaa sekä tukee maan kilpailukykyä (Järvinen 2005, 49). Myös pääoman määrä Viron taloudessa on kasvanut samoin kuin bruttokansantuotteen määrä verouudistuksien myötä (Sõerd 2012).

Tänä päivänä käydään julkista keskustelua verotuksellisista eroista Suomen ja Viron välillä. Maasta riippumatta yritykset tavoittelevat kasvua ja menestystä, minkä ohessa verotuksella on oma roolinsa yrityksen eri kehitysvaiheissa. Koska Suomessa ja Virossa on erilaiset tavat verottaa yritystä ja yrityksen omistajaa, on kilpailuasetelma asetettu. Viron hallitus on sitoutunut kasvua tavoittelevaan talouspolitiikkaan, mikä

konkretisoituu muun muassa hyvänä yritysilmapiirinä ja houkuttelevana verotuskäytäntönä. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2012.) Verrattuna Suomeen Viron yritysverotuskäytännön voidaan sanoa olevan houkutteleva ainakin kolmesta syystä.

Ensinnäkin, virolaisen yrityksen ansaitsemia voittovaroja ei veroteta silloin, kun voitonjakoa ei tehdä. Voittovarot voidaan sijoittaa tukemaan yrityksen kasvua esimerkiksi investoimalla tai rekrytoimalla. (Perheyritysten liitto.) Suomessa osakeyhtiön voittovaroja verotetaan 20 prosentin yhteisöverolla vuonna 2014 (Verohallinto 2013c). Näin ollen verrattuna Suomessa rekisteröityihin yrityksiin Viron yrityksillä jää 25 prosenttia enemmän rahaa yrityksen käyttöön. Suomessa yhteisöveron ja osinkoveron kokonaisverorasitus saattaa johtaa lainarahoituksen suosimiseen sekä siihen, että yrityksen varoja kannattaa sijoittaa tuottonäkökulmasta ennemmin esimerkiksi kiinteistöihin kuin yritykseen. (Perheyritysten liitto.)

Toiseksi, Viron pääomatulovero osingoista on osinkojen määrästä riippumatta 21 prosenttia (Maksu- ja Tolliamet 2014). Veron maksaa osinkoa jakava yritys (Hämäläinen 2014). Suomessa pörssiin listaamattomasta osakeyhtiöstä saatu verovelvolliskohtainen osinko jaetaan pääomatulo-osinkoon ja ansiotulo-osinkoon. Listaamattoman yhtiön jakamasta osingosta neljännes on veronalaista pääomatuloa ja loput verovapaata tuloa siltä osin kuin osingon määrä on maksimissaan osakkeiden matemaattiselle arvolle lasketun 8 prosentin vuotuisen tuoton verran. Jos osinko on yli 8 prosenttia osakkeen matemaattisesta arvosta, ylimenevästä osasta 75 prosenttia on veronalaista ansiotuloa ja 25 prosenttia verovapaata tuloa. Jos osingonsaajan verovuonna saamien tällaisten osinkojen yhteismäärä ylittää 150 000 euroa, ylimenevästä osasta verotettavaa pääomatuloa on 85 prosenttia ja verovapaata tuloa 15 prosenttia. (Verohallinto 2013a.)

Kolmanneksi, yrityksen sukupolvenvaihdos tulee Virossa edullisemmaksi kuin Suomessa. Virolaisen yrittäjän lapset eivät maksa lahja- tai perintöveroa saamistaan yrityksen osakkeista, sillä Virossa ei veroteta lahjoja tai perintöä. Suomessa omistajan lapset joutuvat maksamaan lahja- ja perintöveroa, mistä seuraa yrityksen varojen käyttöä tai jopa lainan ottamista verojen maksamiseksi. (Perheyritysten liitto.)

Suomessa perijät ja testamentin saajat on jaettu veroluokkiin sen perusteella, mitä sukua he ovat perinnönjättäjälle. Ensimmäiseen veroluokkaan, jota verotetaan perityn omaisuuden arvosta riippuen 7-19 prosentilla, kuuluvat muun muassa vanhemmat,

lapset ja heidän rintaperillisensä sekä aviopuoliso. Toiseen veroluokkaan, jota verotetaan perityn omaisuuden määrästä riippuen 20-35 prosentilla, kuuluvat esimerkiksi sisarukset ja heidän jälkeläisensä sekä perittävän vanhempien sisarukset. Lahjansaaja maksaa lahjaveroa 4000 euron ja sitä arvokkaammista lahjoista. Lahjaverosteikkoja on kaksi ja lahjansaajaa verotetaan samoin kuin perinnön saajaa veroluokkaan kuulumisen perusteella. Ensimmäiseen veroluokkaan kuuluvia verotetaan lahjan verotettavan osuuden arvon mukaan 7-19 prosentilla ja toiseen veroluokkaan kuuluvia 20-35 prosentilla. (Veronmaksajain Keskusliitto ry b.)

Taulukko 1. Viron ja Suomen veroprosentteja vuonna 2014 (Maksu- ja Tolliamet 2014; Veronmaksajain Keskusliitto ry b; Verohallinto 2013a; Verohallinto 2013b; Verohallinto 2013c)

Verolaji	Veroprosentti	
	Viro	Suomi
Yhtiövero	0 / 21	20
Pääomatulovero	21	30 / 32
Ansiotulovero	21	progressiivinen
Arvonlisävero	20	24
Lahja- ja perintövero	0	7-35

Arvonlisävero on kulutusvero, jonka myyjä lisää tavaran tai palvelun myyntihintaan. Myyjä perii veron myynnin yhteydessä ja tilittää sen valtiolle. (Verohallinto 2013b.) Viron yleinen arvonlisäverokanta, jonka piiriin elintarvikkeet kuuluvat, on ollut vuodesta 2009 lähtien 20 prosenttia ja alennettu arvonlisäverokanta on 9 prosenttia. Alennettua verokantaa sovelletaan esimerkiksi kirjoihin, lääkkeisiin ja majoituspalveluihin. (IMG.) Suomessa yleinen arvonlisäverokanta on vuodesta 2013 alkaen ollut 24 prosenttia, mutta esimerkiksi elintarvikkeita verotetaan alennetulla 14 prosentin arvonlisäverolla. Kirjojen, lääkkeiden sekä majoituspalveluiden kohdalla sovelletaan 10 prosentin arvonlisäverokantaa. Nollaverokantaa sovelletaan sekä Virossa että Suomessa muun muassa vientiin. (IMG, Verohallinto 2013b.)

3.5 Suomalaisyrietykset Virossa

Suomen ja Viron välillä yritykset siirtyvät molempiin suuntiin. Suomesta Viroon siirtyy puolestaan kaikenlaisia pk-yrityksiä metallialan tehtaista koodaajiin ja maatalousyrittäjiin, osa jopa niin sanotusti kokeilumielessä. Eri arvioiden mukaan suomalaisomisteisia yrityksiä olisi Virossa noin 4000. (Kunnas 2013.) Määrä on kasvanut viime vuosina voimakkaasti, sillä vuoden 2009 alussa niitä oli vajaat 2800 ja vuonna 2005 reilut 1700 (Elinkeinoelämän keskusliitto 2012). Yritystoiminnan siirtyminen Suomesta Viroon on edelleen voimakkaassa kasvussa, mikä selviää Verohallinnon tekemästä selvityksestä. Syynä suomalaisen yritystoiminnan siirtymiseen on Verohallinnon mukaan muun muassa Viron joustavampi ja yritysystävällisempi liiketoimintaympäristö sekä verosuunnittelu ja harmaa talous. (Pelkonen 2014.)

Finpron vuoden 2010 Viron maaraportin elintarviketeollisuuden osiossa mainitaan tuttuja suomalaisia yrityksiä. Valiolla on lähes kolmanneksen markkinaosuus Viron maitotuotemarkkinoilla ja Fazer Leipomot omistaa Virossa leipomon. Virossa on myös Olvi-konsernin useita tuotantolaitoksia sekä Pauligin kahvitehdas. Lisäksi Saarioinen-konsernilla, Vaasan & Vaasan -konsernilla, HK Ruokatalolla sekä Atrialla on yhtiöitä Virossa. Yhteistä näillä suomalaisilla elintarvikeyrityksillä on se, että ne käyttävät valmistuksessaan pääosin paikallisia raaka-aineita, joista valmistettuja tuotteita myydään lähinnä Viroon ja muihin Baltian maihin. Elintarvikkeiden tuonti Virosta Suomeen on melko vähäistä. (Finpro 2010b.)

Finpron maaraportin vähittäiskauppaan liittyvässä osiossa nousee myöskin suomalaisia yrityksiä esille. Virossa toimii yli 200 Rautakirjan R-kioskia. Keskon Maatalouskeskon osuus Viron koko maatalous- ja konekaupasta on noin neljäsosa. Rautakeskolla on Virossa maanlaajuinen markkinoiden johtava tukkumyyntiverkosto sekä viisi K-Raudan myymälää. Myös Anttilan postimyynti sekä huonekalualan liikkeet Asko, Isku ja Sotka toimivat Virossa. Prismän viisi hypermarkettia, Stockmann sekä siihen kuuluvat Hobby Hall ja Seppälä löytyvät myös Virosta. (Finpro 2010b.)

4 Toteutus

4.1 Laadullinen tutkimusote

Työn tutkimusmenetelmäksi soveltui parhaiten kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, sillä tutkimustulokset eivät ole yksiselitteisiä tai määrällisesti mitattavissa olevia. Tämän laadullisen tutkimuksen tavoitteena on tarjota mahdollisimman aukoton ja yksityiskohtainen vastaus tutkimusongelmaan. Vastaus tutkimusongelmaan tarkoittaa tutkijan subjektiivista analyysiä kooduista tutkimustuloksista. (Explorable 2008.) Tutkimuksen kohdejoukko on valittu tarkoituksenmukaisesti ja tutkimuskohteen näkökulma pääsee esille, mitkä ovat laadullisen tutkimuksen tyypillisiä piirteitä (Hirsjärvi ym. 2007, 160). Opinnäytetyön teoriatieto kansainvälistymisestä ja Viron liiketoimintaympäristöstä saa täydennystä tapaustutkimuksella.

4.2 Tapaustutkimus

Termillä tutkimusstrategia tarkoitetaan tutkimuksen menetelmällisten ratkaisujen kokonaisuutta (Hirsjärvi ym. 2007, 128.) Tapaustutkimus eli case study on yksi kolmesta tavanomaisimmasta tutkimusstrategiatyypistä. Siinä kerätään yksityiskohtaista tietoa yksittäisestä tapauksesta tai pienestä joukosta toisiinsa suhteessa olevia tapauksia tavoitteena tyypillisesti ilmiöiden kuvailu. Tiedonkeruumenetelmiä voivat olla havainnointi, dokumenttien tutkiminen ja haastattelu. (Hirsjärvi ym. 2007, 130-131.) Tämän opinnäytetyön tapaustutkimuksen tiedonkeruumenetelmäksi valittiin haastattelu sähköpostiviestien välityksellä.

4.3 Haastattelu

Tutkimustarkoitusta varten olevat haastattelutyypit voidaan jakaa kolmeen ryhmään sen perusteella, kuinka strukturoitu ja muodollinen haastattelutilanne on. Tässä opinnäytetyössä on valittu strukturoidusta haastattelusta, avoimesta haastattelusta ja teemahaastattelusta viimeksi mainittu ja sähköpostitse käytynä. Teemahaastattelussa aihepiiri on tiedossa, mutta haastattelukysymysten muoto ja järjestys ovat vapaamuotoisia. (Hirsjärvi ym. 2007, 203-204.)

Haastattelu on toteutettu pienin kustannuksin sähköpostiviestien välityksellä, sillä työn eri vaiheiden kuormittavuutta haluttiin tasapainottaa ja haastattelun vastaukset saatiin haastattelun antamassa kirjoitusasussa. Lisäksi sähköposti koettiin sekä helpoksi tavaksi lähestyä yritystä vuodenvaihteessa tilinpäätöksen aikaan että varmaksi ja nopeaksi keinoksi saada vastauksia. Haastateltava pystyi itse valitsemaan vastaamisajankohdan ja -paikan.

4.4 Aineiston keräys ja käsittely

Tämän tutkimustyyppisen opinnäytetyön aineisto on kerätty kirjallisista teoksista, internetlähteistä sekä esimerkkiyrityksen haastattelun kautta. Työn teoriaosuuden ollessa melko valmis esimerkkiyrityksen etsiminen sai alkaa. Ainoa kriteeri esimerkkiyritykselle oli sen perustamisajankohta. Neuvon mahdollisimman nuoresta yrityksestä sain Leinonen Estonian toimitusjohtajalta Tomi Bosnjakilta tiedustellessani heitä ensimmäisenä esimerkkiyritykseksi. Hänestä minun kannatti Leinonen Estonian sijaan kääntyä nuoremman, alle kuusi vuotta sitten, perustetun yrityksen puoleen. Tällöin tapaus ja yrityksen omistajan harkinta ovat tällöin ajankohtaisia ja relevantteja opinnäytetyöhöni.

Esimerkkiyritys Profia Arvestuse OÜ löytyi SEKE:n eli Viron suomalaisyrittäjien yhdistyksen internetsivujen jäsenyrytykslistauksen kautta. Lähetin yhteensä kolmelle yritykselle sähköpostiviestin esimerkkiyritykseksi tulemisesta. Yksi niistä antoi edellä mainitun ystävällisen neuvon nuoremman yrityksen etsimisestä ja yksi kahdesta SEKE:n jäsenyrytyksestä suostui. Toinen SEKE:n jäsenyrytyksistä, joka oli myöskin tilitoimisto, ei vastannut sähköpostiviestiini.

Haastattelu käytiin sähköpostiviestien välityksellä alle kahden viikon ajanjakson aikana. Esimerkkiyrityksen edustaja Simo S. Hämäläinen vastasi aluksi kahdeksaan haastattelukysymyksiin ja toisella kertaa hän tarjosi aineistoa yritysesittelyä varten. Aiempiin haastattelukysymyksiin liittyen esitin vielä muutamia tarkentavia kysymyksiä kahdella erillisellä sähköpostiviestillä. Haastattelun vastaukset saatiin melko nopeasti, mikä mahdollisti opinnäytetyön esimerkkiyritys-osion koonnin nopealla aikataululla.

Opinnäytetyön toteuttamisen tukena käytettiin myös muita asiantuntijalähteitä. Esimerkkiyrityksen valintakriteereihin ja yrityksen perustamisprosessiin liittyen saatiin tukea Tomi Bosnjakilta. Tomi Bosnjak on Leinonen Groupiin kuuluvan Leinonen

Estonian toimitusjohtaja. Leinonen Group on suomalaisomisteinen tilitoimisto- ja konsulttipalveluita tarjoava vuonna 1989 perustettu yritys. Sillä on 13 toimipistettä yhdessätoista eri maassa, Suomen ja Viron lisäksi muun muassa Ruotsissa, Norjassa ja Venäjällä. (Leinonen Group.)

Opinnäytetyön teossa tarvittiin myös käänösapua yrityksen perustamisprosessiin liittyvien virastojen nimien kohdalla sekä suosituksia hyvistä Viron verotukseen liittyvistä internetlähteistä. Sain apua näissä kollegaltani, tuotepäällikkö Vahur Joalalta. Vahur Joala on kotoisin Virossa, mutta Suomessa hän on asunut vuodesta 1991. Hänen Suomeen tuloonsa vaikuttivat sattuma, yritysyhteistyö sekä perhesyyt. (Joala 2014.)

5 Esimerkkiyritys

5.1 Yritysesittely

Profia Arvestuse OÜ on vuonna 2011 Virossa perustettu tilitoimisto. Yritys palvelee Virossa paikallisia, suomalaisia ja muita kansainvälisiä yksityisen ja julkisen sektorin asiakkaita. Suurin osa asiakaskunnasta on ulkomaalaistaustaisia Virossa toimivia yrityksiä. Pienemmät yritykset ovat yhden tai kahden omistajan mikroyrityksiä ja suurimmilla asiakkailla on kymmeniä työntekijöitä. Yritys palvelee asiakkaitaan viroksi, suomeksi, englanniksi ja venäjäksi. Perinteisten tilitoimistopalveluiden lisäksi he tarjoavat tukipalveluita Viron ja Suomen välisen liiketoiminnan kehittämiseen. Työntekijöitä on neljä ja toimipisteitä on kaksi, joista molemmat sijaitsevat Tallinnan ydinkeskustassa. Yrityksen liikevaihto vuonna 2013 on alle 100 000 euroa. Yrityksen tavoitteena on tuottaa palveluita ketterämmin, asiakasystävällisemmin ja ymmärtäen asiakkaan liiketoiminnan kehittämistä. Lähitulevaisuudessa he tähtäävät kasvattamaan liiketoimintaansa merkittävästi, ja heillä on suunnitelmassa uuden toimipisteen avaaminen Tallinnan ulkopuolelle muualle Virossa. (Hämäläinen 2013.)

5.2 Viro yrityksen toimintaympäristönä

Profia Arvestuse OÜ:n osakas Simo S. Hämäläinen on harjoittanut aiemmin liiketoimintaa Suomessa, mutta Profia Arvestuse OÜ päätettiin perustaa suoraan Viroon. Hämäläinen kertoo liiketoiminnan siirtämisen Viroon johtuvan muun muassa siitä, että hän pitää Viroa parempana toimintaympäristönä Suomeen verrattuna. Muuta varsinaista strategiaa Viroon siirtymisessä ei ollut kuin suomalaisen yhteiskunnan haittapuolista pääseminen. Kokemuksen myötä hänen käsityksensä Virosta on muuttunut huomattavasti myönteisemmäksi. Viro on hänen ennako-arvioitaan kehittyneempi, nykyaikaisempi ja toimivampi yhteiskunta. (Hämäläinen 2013.)

Hämäläisen mukaan hyvä puoli Viron toimintaympäristössä on kohtuullisen helppo toimiminen. Asioiden hoitaminen sujuu yleensä helposti ja selvästi sekä ennakoitavalla ja läpinäkyvillä tavalla. Viron verotuksen hän näkee oikeudenmukaisena ja kannustavana kerryttää pääomaa yrityksiin. Lisäksi Virossa suhtaudutaan suomalaisiin yrittäjiin yleisesti ottaen hyvin ja Virossa on paljon mahdollisuuksia suomalaisille yrittäjille. (Hämäläinen 2013.)

Haasteellisuus toimintaympäristössä liittyy lähinnä Viron pienuuteen. Sisämarkkinoiden kysyntä on toisinaan vähäistä ja kilpailu kovaa. Tämäkin koskee lähinnä yrityksiä, jotka myyvät pääasiassa tai yksin maan sisäisillä markkinoilla. Lisäksi työvoiman saatavuus voi vaihdella. (Hämäläinen 2013.)

5.3 Ohjeita Viroon aikoville yrittäjille

Hämäläinen antaa neuvoksi Viroon aikoville yrittäjille, että ennen kansainvälistymistä tai yrityksen perustamista kannattaa pyytää neuvoja paikallisilta asiantuntijoilta, kuten esimerkiksi tilitoimistoilta, veroasiantuntijoilta ja juristeilta. Näiden asiantuntijoiden osaaminen ja taustat kannattaa kuitenkin varmistaa huolella, sillä palveluntarjoajien laatu voi vaihdella merkittävästi - aivan kuten kaikkialla muuallakin. Lisäksi verokysymyksiin on syytä kiinnittää huomiota jo ennen liiketoiminnan aloittamista ja toteutusta kannattaa suunnitella yksityiskohtaisesti yhdessä asiantuntijoiden kanssa. (Hämäläinen 2013.)

Ennen kansainvälistymistä Hämäläisestä tärkeintä lienee selvittää, mitä kansainvälistymisellä haetaan. Viro ei ole niin sanottu vero- tai kustannusparatiisi, vaan

sen hyödyt koostuvat useista asioista, joita ovat muun muassa edullisempi kustannustaso, tehokas hallinto, sähköinen asiointi, joustava työmarkkina sekä nykyaikainen lainsäädäntö. Monilla kansainvälistymistä haikailevilla voi olla epärealistinen kuva saatavista hyödyistä, keinoista, lainsäädännöstä ja aikatauluista. (Hämäläinen 2013.)

5.4 Viron toimintaympäristön tulevaisuus

Hämäläinen uskoo Viron lukeutuvan Euroopan menestyjävaltioihin. Viron menestys toimintaympäristönä ei yksinomaan riipu Virosta vaan tärkeimpien vientimarkkinoiden, kuten Suomen, Ruotsin ja Venäjän, kehityksestä, johon Viro ei pysty juurikaan vaikuttamaan. Hänestä Viron tuleekin aktiivisesti etsiä kauppakumppaneita myös kauempaa ja toimia entistä ”ketterämmin”. Hämäläisen mukaan Virolle on erityisen tärkeää nykyisen liberaalin sekä tiukan talouspolitiikan ja veropolitiikan linjan säilyttäminen. (Hämäläinen 2013.)

6 Tulokset ja johtopäätökset

6.1 Tulokset

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miksi suomalaiset yritykset ovat viehättyneet Virosta ja kansainvälistyneet Viroom. Kansainvälistyminen Viroom onnistuu käytännössä melko helposti ja nopeasti, mutta kansainvälistyminen on nähtävä hyvää ja perusteellista suunnittelua vaativana prosessina. Tutkimuksesta selvisi, että liiketoimintaympäristönä Virosta tekee hyvän paikan toimia useasta tekijästä koostuva kokonaisuus.

Viron yrityksiä koskevassa verotuksessa on Suomen verotukseen verrattuna edullisia tekijöitä, jotka vaikuttavat suomalaisten yritysten kansainvälistymiseen Viroom. Tunnetuin edullisuustekijä Virossa lienee yritystoimintaa ja sen kehittämistä kannustava verotuskäytäntö. Yrityksen voittovaroja ei veroteta ollenkaan, jos voittoja ei jaeta esimerkiksi osinkoina osakkaille. Virossa on näin ollen kannattavaa rahoittaa yritystä omalla pääomalla. Verotuksesta vapaat voittovarot voidaan käyttää yrityksen

vahvistamiseksi esimerkiksi koneisiin ja laitteisiin tai rekrytointiin. Vahva oma pääoma tukee yrityksen vakavaraisuutta, parantaa lainan saantia ja lainanmaksukykyä sekä kasvattaa lamansietokykyä. (Perheyritysten liitto.)

Kaksi muuta yrityksen verotukseen liittyvää edullisuustekijää liittyvät yrityksen sukupolvenvaihdokseen ja osinkoihin. Ensinnäkin, Virossa ei veroteta lahjoista tai perinnöstä, mikä helpottaa ainakin taloudellisesti yrityksen sukupolvenvaihdosta. Suomessa sukupolvenvaihdos saattaa merkitä jopa lainan ottamista, jotta vaihdoksesta aiheutuva lahjavero saataisiin maksettua. Toiseksi, Virossa verotetaan osinkoja kiinteästi 21 prosentilla niiden määrästä riippumatta. (Perheyritysten liitto.) Verot osingoista maksaa osinkoja jakanut yritys (Hämäläinen 2014).

Muita positiivisia puolia Viron liiketoimintaympäristössä riittää. Viro on Suomen tavoin Euroopan unionin jäsenmaa ja valuuttana on euro. Jäsenmaiden välinen kaupankäynti on vilkasta ja säännöksillä helpotettua. (Estonia.eu 2013.) Virossa on myös myönteinen asenne ulkomaalaisia yrittäjiä kohtaan ja maassa onkin tarkoitus kohdella sekä kotimaisia että ulkomaisia yrityksiä tasavertaisesti (Estonia.eu 2013). Tämä ilmenee esimerkiksi siinä, että yrityksen voi perustaa jokainen henkilö kansallisuudesta riippumatta samoin oikeuksin. Lisäksi esimerkkiyrityksen haastattelusta selvisi, että virolaisten asenne erityisesti suomalaisia kohtaan on hyvä.

Viro on Suomen tavoin pieni markkina-alue, mutta Viron sijainti ei ole kuitenkaan syrjäinen. Se sijaitsee lähellä Pohjoismaita, Venäjää ja Keski-Eurooppaa sekä sieltä on hyvät liikenneyhteydet rajojen ulkopuolelle. (Terterov 2003; 3, 7) Fyysisesti läheisestä sijainnista on hyötyä esimerkiksi logistiikan ja johtamisen kannalta (Elinkeinoelämän keskusliitto 2012). Fyysisen läheisyyden lisäksi kulttuurinen läheisyys helpottanee suomalaislähtöistä liiketoimintaa Virossa.

Viron kustannustaso on alhainen, kuten esimerkkiyrityksen haastattelustakin ilmenee. Monet liiketoiminnasta aiheutuvat kulut, kuten energia-, liikenne-, televiestintä-, työvoima- ja kiinteistökulut ovat huomattavasti alhaisempia Virossa kuin esimerkiksi muualla Itämeren maissa. Lisäksi Viron joustava työmarkkina ja edullinen palkkataso ovat yrittäjille myönteisiä tekijöitä. (Estonia.eu 2013.)

Viron sähköinen toiminen on edistynyttä ja jatkuvasti kehittyvää. Sähköinen henkilökortti helpottaa ja nopeuttaa liiketoimintaa. Sähköinen henkilökortti toimii

sähköisen allekirjoittamisen lisäksi myös sairasmakuutuskorttina, bussikorttina, kirjastokorttina, ajokorttina, auton rekisteriotteena ja matkustusasiakirjana. (Suomen suurlähetystö 2013.)

6.2 Johtopäätökset

Taloudellinen menestyminen on yrityksen ehto olla olemassa, ja usein taloudellisuutta ja yrityksen kasvua lähdetään hakemaan kansainvälistymisen kautta. Viro on suosittu suomalaisten yritysten kansainvälistymisen kohdemaana, ja Viroa saatetaan pitää monessakin suhteessa edullisena maana. Tutkimukseni pohjalta olen sitä mieltä, että kansainvälistymällä Viroon yrityksen on mahdollista saavuttaa taloudellisia etuja Suomessa toimimiseen verrattuna. Mutta kuten esimerkkiyrityksen haastattelustakin selvisi, Viro ei ole vero- tai kustannusparatiisi.

Taloudellisten etujen saavuttamisen edellytyksenä on ainakin hyvin suunniteltu kansainvälistymisprosessi, mikä sisältää yritykselle oikein valitun kansainvälistymisajan, kansainvälistymisvauhdin ja kansainvälistymisen vaiheet sekä sopivimman operaatiomuodon valinnan. Myös Viron liiketoimintaympäristön tunteminen sekä olemassaolevat liikesuhteet Viroon hyödyttävät liiketoiminnan taloudellisuuden ja menestymisen saavuttamista. Yritystoimintaan liittyvien kustannuksien, jotka ovat joka tapauksessa alhaisempia kuin Suomessa, minimoiminen on mahdollista esimerkiksi kilpailuttamisen kautta.

Viron yritysverotuksen edullisuus on mahdollista hyödyntää yrityksen elinkaaren eri vaiheissa. Liiketoiminnan alkuvaiheessa on mahdollista kerryttää omaa pääomaa ja investoida esimerkiksi koneisiin ja laitteisiin, sillä jakamattomia voittovaroja ei veroteta. Samalla lainarahoituksen ottamiselta on mahdollista välttyä, mikä tukee yritystä sekä alku- että kasvuvaiheessa. Virossa yrityksen kasvuvaihetta tukee näin ollen hyvä omavaraisuus ja edelleen jakamattomien voittojen verottomuus. Kun voitonjakoa halutaan tulevaisuudessa tehdä, yritys pystyy suunnittelemaan, milloin se on taloudellisesti järkevää, sekä varautumaan etukäteen maksettavan veron määrään. Kun yritys lopulta vaihtaa omistajaa sukupolvenvaihdoksen myötä, siitä ei aiheudu yhdellekään osapuolelle verojen maksua, sillä toisin kuin Suomessa Virossa ei ole perintö- eikä lahjaveroa.

7 Työn onnistumisen arviointi ja jatkotutkimusaiheet

7.1 Työn onnistumisen arviointi

Työ vaikutti aluksi helpolta kokonaisuudelta hallita, mutta tiedon etsinnän myötä aiheen rajauksen merkitys alkoi kasvaa. Esimerkiksi kansainvälistymisen teoriaa löytyy paljon ja opinnäytetyön kannalta oleellista ja ajankohtaista tietoa sai monesti puntaroida. Muokkasin myös työn rakennetta muutamaaan kertaan kirjoittamisprosessin varrella. Mielestäni onnistuin kuitenkin pitämään työn teoriaosuuden olennaisena ja päätettyjen raamien sisällä samoin kuin työn rakenteesta tuli lopulta looginen, mistä voin olla tyytyväinen.

Tutkimuksen otannan kokona yksi esimerkkiyritys antoi riittävästi tuloksia, mutta toisen tai kolmannen esimerkkiyrityksen haastattelu olisi tuonut työhön monipuolisuutta. Esimerkiksi tutkimuksesta puuttuvia erityisen henkilökohtaisia syitä kansainvälistyä Viroon olisi voinut tulla esille. Toisaalta myös sähköpostitse käydyn haastattelun korvaaminen esimerkiksi haastatteluun Skypeä välityksellä olisi voinut luoda haastattelutilanteesta tietyllä tapaa intiimimmän, jolloin henkilökohtaiset syyt olisivat voineet herkemmin tulla esille. Työn tulokset antavat mielestäni silti riittävän ratkaisun tutkimusongelmaan.

7.2 Jatkotutkimusaiheet

Jatkotutkimusaiheena ehdottaisin opinnäytetyötä, joka tutkii Virosta Suomeen siirtyviä yrityksiä. Virolaistaustaisten yritysten määrä Suomessa on nimittäin lisääntynyt viime vuosina (Elinkeinoelämän keskusliitto 2012). Virosta Suomeen siirtyy pääasiassa rakennus- ja siivousalan tai muita palvelualan yrityksiä, jotka tulevat Suomeen suurempien markkinoiden perässä (Kunnas 2013a). Mikä virolaisia yrittäjiä kiinnostaa Suomessa ja mitä hyviä puolia he näkevät Suomen liiketoimintaympäristössä?

Toisena jatkotutkimusaiheena ehdotan virolaisten työntekijöiden saapumista Suomeen. Mikä on virolaisen henkilön syy tulla työskentelemään Suomeen? Suomen korkeammalla palkkatasolla ja työntekijöiden oikeuksilla työehtosopimusten ja ammattiliittojen ansiosta voi olla vaikutusta asiaan. Taustalla voi olla myös virolaisten yritysten kansainvälistyminen Suomeen.

Kolmanneksi, Viron kasvava työvoimapula on myös kiinnostava aihe, ja sen syyt ja vaikutukset voisivat olla aineksia ajankohtaiselle opinnäytetyölle. Kansantalouden taloudellinen kasvu vaatii työvoimaa, mutta Viron työvoimaa rajoittavat muun muassa väestön väheneminen ja maastamuutto (Kunnas 2013b). Millainen vaikutus tällä ilmiöllä on Suomesta Viroon siirtyneihin yrityksiin? Keskeytyykö kansainvälistymisbuumi Suomesta Viroon ja voivatko kansainvälistyneet yritykset tehdä paluun Suomeen?

Lähteet

Bosnjak, Tomi 2014. Toimitusjohtaja. Leinonen Estonia. Sähköpostiedustelu. 24.3.2014.

Businessdictionary. [Http://www.businessdictionary.com/definition/business-environment.html](http://www.businessdictionary.com/definition/business-environment.html). Luettu 1.12.2013.

Eesti.ee. Licences and registrations. [Https://www.eesti.ee/eng/topics/business/load_ja_registreeringud_1](https://www.eesti.ee/eng/topics/business/load_ja_registreeringud_1). luettu 2.4.2014.

Elinkeinoelämän keskusliitto. 2012. Yrittäjyyden edellytykset ja kehitystrendit Virossa ja Suomessa.

[Http://www.ek.fi/ek/fi/yrittajyys_ym/yrittajyyden_edellytykset_ja_kehitystrendit_virossa_j_j_suomessa-9656](http://www.ek.fi/ek/fi/yrittajyys_ym/yrittajyyden_edellytykset_ja_kehitystrendit_virossa_j_j_suomessa-9656). Luettu 24.8.2013.

Estonia.eu. 2013. A dynamic economy. [Http://estonia.eu/about-estonia/economy-a-it/a-dynamic-economy.html](http://estonia.eu/about-estonia/economy-a-it/a-dynamic-economy.html). Luettu 3.9.2013.

Estonian investment and trade agency. [Http://www.investinestonia.com/en/establishing-a-company/legal-form](http://www.investinestonia.com/en/establishing-a-company/legal-form). Päivitetty 7.5.2013. Luettu 24.8.2013.

Europa.eu. Estonia – Start-ups. Päivitetty 07/2012. [Http://europa.eu/youreurope/business/start-grow/start-ups/index_fi.htm#estonia_en_setting-up](http://europa.eu/youreurope/business/start-grow/start-ups/index_fi.htm#estonia_en_setting-up). Luettu 22.3.2014.

European e-justice. Oikeusalan ammatit – Viro. Päivitetty 11.4.2013. [Https://e-justice.europa.eu/content_legal_professions-29-ee-fi.do](https://e-justice.europa.eu/content_legal_professions-29-ee-fi.do). Luettu 2.4.2014.

Explorable. 2008. Qualitative research design. [Https://explorable.com/qualitative-research-design](https://explorable.com/qualitative-research-design). Luettu 4.4.2014.

Finpro a. Estonia country profile. [Http://www.finpro.fi/maaprofiilit/viro](http://www.finpro.fi/maaprofiilit/viro). Luettu 3.4.2014.

Finpro. 2010b. Viron maaraaportti. [Http://www.finpro.fi/documents/10304/16101/Estoniacountryreport032011.pdf](http://www.finpro.fi/documents/10304/16101/Estoniacountryreport032011.pdf). Luettu 3.4.2014.

Hämäläinen, Simo S. Osakas, Profia Arvestuse OÜ. Haastattelu sähköpostin välityksellä. 27.12.2013 - 7.1.2014.

IMG. Taxation in the Baltic States. [Http://www.img.ee/en/taxation-baltic-states](http://www.img.ee/en/taxation-baltic-states). Luettu 30.12.2013.

Joala, Vahur 2014. Tuotepäällikkö. Yritys X, Espoo. Haastattelu 9.1.2014.

Karhu, Kari. 2002. Kansainvälisen liiketoiminnan käsikirja. Edita Publishing Oy, Helsinki.

Kunnas, Kaja. 2013a. Helsingin Sanomat. Yritykset karkaavat Viroon. [Http://www.hs.fi/talous/Yritykset+karkaavat+Viroon/a1368242750540](http://www.hs.fi/talous/Yritykset+karkaavat+Viroon/a1368242750540). Luettu 22.12.2013.

Kunnas, Kaja. 2013b. Helsingin Sanomat. Prisman johtaja: Virossa on pula työvoimasta. [Http://www.hs.fi/talous/Prisman+johtaja+Virossa+on+pula+ty%C3%B6voimasta/a1368242706585](http://www.hs.fi/talous/Prisman+johtaja+Virossa+on+pula+ty%C3%B6voimasta/a1368242706585). Luettu 22.12.2013.

Lamminen, Katja. 8.2.2014. Suomalainen yrittäjyys tuplaantui Virossa. Maaseudun tulevaisuus. [Http://www.maaseuduntulevaisuus.fi/politiikka-ja-talous/suomalainen-yritt%C3%A4jyys-tuplaantui-virossa-1.56209](http://www.maaseuduntulevaisuus.fi/politiikka-ja-talous/suomalainen-yritt%C3%A4jyys-tuplaantui-virossa-1.56209). Luettu 10.2.2014.

Leinonen Group. Leinonen Estonia belongs to Leinonen Group. [Http://www.leinonen.ee/about-us/leinonen-group](http://www.leinonen.ee/about-us/leinonen-group). Luettu 18.4.2014.

Maksu- ja Tolliamet. Tax rates. Päivitetty tammikuussa 2014. [Http://www.emta.ee/index.php?id=3274](http://www.emta.ee/index.php?id=3274). Luettu 12.1.2014.

Pelkonen, Linda. 28.1.2014. Voimakas harmaan talouden uhka paljastui: Yritykset Viroon. Uusi Suomi. [Http://www.uusisuomi.fi/kotimaa/66063-viro-houkuttelee-suomalaisyrityksia-taustalla-verosuunnittelu](http://www.uusisuomi.fi/kotimaa/66063-viro-houkuttelee-suomalaisyrityksia-taustalla-verosuunnittelu). Luettu 1.2.2014.

Peltonen, Tuomo. 2007. Johtaminen ja organisointi. KY-Palvelu Oy. Luettu 22.12.2013.

Perheyritysten liitto ry. Suomi-Ruotsi-Viro –maaottelu. Yrityksen elinkaari verokilpailun näkökulmasta. [Http://www.perheyritys.fi/muut_julkaisut.72.html](http://www.perheyritys.fi/muut_julkaisut.72.html). Luettu 24.8.2013.

Pirnes, Hannu. Kukkola, Eemil. 2002. Kansainvälisen liiketoiminnan käsikirja. WSOY. Luettu 28.10.2013.

Sõerd, Aivar. 2012. Viron veromallin vaikutuksesta talouden kehityksiin. <http://www.libera.fi/fi/author/aivarsoerd/>. Julkaistu myös Yrittäjäsanomissa 04/2012. Luettu 3.9.2013.

Suomen suurlähetystö Tallinna. Tietoa Virosta – Yhteiskunta, kulttuuri ja media. Päivitetty 21.2.2013. [Http://www.finland.ee/public/default.aspx?nodeid=42669&contentlan=1&culture=fi-FI](http://www.finland.ee/public/default.aspx?nodeid=42669&contentlan=1&culture=fi-FI). Luettu 30.12.2013.

Suomen Yrittäjät. Yritystoiminnan ABC. Kansainvälistyminen. Kansainvälinen toimintaympäristö. Päivitetty 4.6.2012. [Http://www.yrittajat.fi/fi-FI/yritystoiminnanabc/kv/toimintaymparisto_suunnittelu_markkinatieto/](http://www.yrittajat.fi/fi-FI/yritystoiminnanabc/kv/toimintaymparisto_suunnittelu_markkinatieto/). Luettu 24.8.2013.

Terterov, Marat. 2003. Doing business with Estonia. Global market briefing. Kogan Page Limited, London and Sterling.

Thomson, Clare. 2007. Culture smart! Estonia. A quick guide to customs & etiquette. Kuperard, Great Britain.

Tilastokeskus. Kansantalouden tilinpito. [Http://www.stat.fi/virsta/taloust/01/06/](http://www.stat.fi/virsta/taloust/01/06/). Luettu 8.9.2013.

Tulve, Helen. 24.2.2012. Tervetuloa Viroon, mutta tunne riskisi. Talouselämä. Päivitetty 24.2.2012.
[Http://www.talouselama.fi/minavaitan/tervetuloa+viroon+mutta+tunne+riskisi/a2088520](http://www.talouselama.fi/minavaitan/tervetuloa+viroon+mutta+tunne+riskisi/a2088520).
Luettu 10.2.2014.

Tuominen, Esa. Viron lait – samanlaisia mutta erilaisia.
[Http://www.lakimiesuutiset.fi/artikkeli?artid=129](http://www.lakimiesuutiset.fi/artikkeli?artid=129). Luettu 3.9.2013.

Ulkoasiainministeriö. Maatiedosto Viro. Päivitetty 21.2.2013.
[Http://www.formin.fi/public/default.aspx?nodeid=42557&culture=fi-FI&contentlan=1&displayall=1](http://www.formin.fi/public/default.aspx?nodeid=42557&culture=fi-FI&contentlan=1&displayall=1). Luettu 30.12.2013.

Vahvaselkä, Irma. 2009. Kansainvälinen liiketoiminta ja markkinointi. Edita Publishing Oy, Helsinki. Luettu 20.1.2014.

Verohallinto. 2013a. Muutoksia osinkojen verotukseen ja ennakonpidätykseen vuoden 2014 alusta. Päivitetty 27.12.2013. [Http://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Tiedotteet/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Muutoksia_osinkojen_verotukseen_ja_ennak\(30722\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Tiedotteet/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Muutoksia_osinkojen_verotukseen_ja_ennak(30722)). Luettu 12.1.2014.

Verohallinto. 2013b. Arvonlisäverotus. Päivitetty 1.1.2013. [Http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Arvonlisaverotus](http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Arvonlisaverotus). Luettu 30.12.2013.

Verohallinto. 2013c. Tuloverotus – osakeyhtiö ja osuuskunta. Päivitetty 19.12.2013.
[Http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ja_osuuskunta/Tuloverotus](http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ja_osuuskunta/Tuloverotus). Luettu 12.1.2014.

Veronmaksajain Keskusliitto ry a. Valtion velka. Päivitetty 19.9.2013.
[Http://www.veronmaksajat.fi/fi-FI/tutkimukset/jatilastot/kansantaloudentunnusluvut/valtionvelka/](http://www.veronmaksajat.fi/fi-FI/tutkimukset/jatilastot/kansantaloudentunnusluvut/valtionvelka/). Luettu 29.10.2013.

Veronmaksajain Keskusliitto ry b. Perintö ja lahja. [Http://www.veronmaksajat.fi/Perinto-ja-lahja/](http://www.veronmaksajat.fi/Perinto-ja-lahja/). Luettu 12.1.2014.

Vilka, Hanna. 2006. Tutki ja havainnoi. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki. Luettu 2.4.2014.

Viron suurlähetystö. Taloussuhteet.
[Http://www.estemb.fi/suomen_viron_suhteet/taloussuhteet](http://www.estemb.fi/suomen_viron_suhteet/taloussuhteet). Luettu 3.4.2014.

Haastattelukysymykset

2.12.2013

Mitkä olivat syitäne kansainvälistyä Viroon?

Mitä erityisen hyviä puolia ja millaisia haasteita Viron liiketoimintaympäristössä on?

Miten koette tulevaisuuden sujuvan?

Oliko teillä strategia Viroon siirtyessänne?

Onko alkuperäinen käsityksenne Virosta muuttunut kansainvälistymisen jälkeen ja miten?

Onko teillä antaa vinkkejä Viroon aikoville yrityksille?

Mitä kannattaa ottaa huomioon ennen kansainvälistymistä?

Miten Virossa suhtaudutaan suomalaisiin yrittäjiin?

31.12.2013

Olisiko teillä aineistoa yritysesittelyä varten?

2.1.2014

Miksi valitsitte yhtiömuodoksenne juuri rajavastuuyhtiön?

Mitä hyvää rajavastuuyhtiössä on muihin yhtiömuotoihin verrattuna?

Voitte kommentoida muitakin yhtiömuotoja.

Olisiko teillä tietoa yrityksen arvonlisäverovelvollisuudesta?

Muuttuiko Viron verotus merkittävästi vuonna 2014 verrattuna vuoteen 2013?

3.1.2014

Millä tuote/palveluryhmillä on 20% ja millä alle 20% alv?

Onko virolaisilla yrityksillä mahdollisuus arvonlisäverovähennyksiin?